

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1963/62

Karar Sayısı : 1963/169

Karar Günü : 26/6/1963

DAVACI : Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu.

DAVANIN KONUSU : 1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 206. maddesinin 4 numaralı bendiyle 211. maddesinin Anayasanın 31. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş-tür.

İNCELEME : Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yapılan ilk incelemede:

1- Dilekçede Adalet Partisi Büyük Millet Meclisi Gurubu adına imzası bulunan Ali Naili Erdem ve Cahit Okurer'in Gurup Başkanı veya Başkan Vekili olduklarına dair onanlı belgenin 15 gün içinde gönderilmesi için tebligat yapılması oybirliği ile;

2- Dilekçenin yeterli gerekçeyi kapsadığı Üyelerden Rifat Göksu, İsmail Hakkı Ülkmen, Fazıl Uluocak ve Ekrem Tüzemen'in muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile;

Kararlaştırıldıktan sonra, istenen belgelerin süresi içinde Mahkemeye gönderildiği ve dosyada başka bir eksiklik bulunmadığı ve başvuranın Anayasanın 149. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 sayılı Kanunun 21.,22.,25. ve 26. maddelerine uygun olduğu anlaşıldığından esasın incelenmesine dair 15.4.1963 gününde verilen karar üzerine dava dilekçesi ve ekleri, düzenlenen rapor, iptali istenen kanun maddeleri ile Anayasanın ilgili hükümleri ve Anayasa Komisyonu Raporunun konuyla ilgili kısmı okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 206. maddesi aynen şöyledir:

Madde 206-1- Gerek maznun ve gerek âmiri adli tarafından müdafî olarak aşağıdaki zatlar tayin edilebilir:

A- Muvazzaf zabitler;

B- Askeri adli hâkimler, askeri mahkemelerde staj yapan hukuk mezunları;

C-Askeri memurlar;

D- Mütেকait ve ihtiyat zabitleri;

E- Barolarda mukayyet avukatlar;

2- A,B,C fıkralarındaki zatlar müdafaayı deruhte etmek için mafevklerinin muvafakatlarını almağa mecburdurlar.

Esas Sayısı : 1963/62
Karar Sayısı : 1963/169

3-Mahkemelere resen tayin edilecek müdafiler, askeri adliye idaresi ve amiri adliler tarafından barolarla muhabere olunarak temin edilir. Bunlar hizmetten kaçınmazlar.

4- Dava olunan fiil, sahtekârlık, hırsızlık, emniyeti suiistimal, yağma, tahrip cürümlerinden biri olduğu veya askeri sırlarla ve hükümetin emniyetiyle alâkadar bulunduğu takdirde maznun âmiri adlinin muvafakat edeceği avukat veya dava vekilini müdafî tayin eder.

1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 211. maddesi de aynen şöyledir:

Madde 211- Seferberlikte, 204. ve 205. maddeler hükümlerine ahvalin müsaadesi nisbetinde riayet edilir. 206. maddede yazılı evsafı haiz olmayanlar dahi müdafî tayin olunabilir.

İptali istenen 206. maddenin 4 numaralı bendi; Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu adına açılan Mahkememizin 1963/197 esas sayısında kayıtlı davada verilen 26.6.1963 gününde 166 sayılı kararla ve aynı kanununun 211. maddesinin 204. ve 205. maddelerine atıfta bulan hükümleri ise yine Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu adına açılan 1963/143 esas sayılı davada 26.6.1963 gün ve 167 sayılı kararla iptal ve yalnız bu maddenin 206. maddeye atıfta bulunan hükmüne ilişkin iptal istemi reddedilmiş olduğu anlaşıldığından bu konuda yapılan görüşme sonunda:

İptal edilen hükümlerin yeniden incelenmesine yer olmadığı oybirliği ile; ancak; bir istemin daha önce reddedilmiş olmasının aynı işin yeniden incelenip karara bağlanmasına engel olmadığı Üyelerden Muhittin Gürün'ün muhalefetiyle ve oyçokluğu ile kararlaştırılmış ve şu suretle inceleme: 211. maddenin iptal edilmeyen ve 206. maddeye atıfta bulunan (Seferberlikte, 206. maddede yazılı evsafı haiz olmayanların dahi müdafî tayin olunabileceğini) kapsayan hükmüne hasredilmiştir.

Metni yukarıya çıkarılan 206. maddenin A,B,C,D,E fıkralarında kimlerin müdafî tayin olunabileceği gösterilmiştir.

Seferberlik zamanında 206. maddede yazılı evsafı haiz olmayanların müdafî tayin edilebilmesini sağlayan 211. maddenin inceleme konusu olan hükmü; müdafî tayini hususunda seferberlik zamanında daha geniş imkân verdiği ve bu hal 206. maddede yazılı evsafı haiz olanların müdafî tayin edilebilmelerini de engellemediğine göre savunma hakkını sınırlayıcı nitelikte değildir. Bu bakımdan hak arama başlığını taşıyan Anayasanın 31. maddesiyle teminat altına alınan (Herkes meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir.) hükmüne aykırı bir tarafı bulunmamıştır. Bu sebeple istemin reddi gerekir.

SONUÇ : Yukarıda yazılı sebeplere dayanarak;

1-1631 sayılı Kanununun 206. maddesinin 4 numaralı bendi, 1963/167 sayılı davada 26.6.1963 gününde verilen kararla iptal edilmiş olduğundan bu hükümlere ilişkin istem hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına, oybirliği ile;

2- a) Aynı kanunun 211. maddesinin 204. ve 205. maddelerine atıfta bulunan hükümleri, 1963/143 sayılı davada 26.6.1963 gününde verilen kararla iptal edilmiş olduğundan bu hükümlere ilişkin istem hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına, oybirliği ile,

Esas Sayısı : 1963/62
Karar Sayısı : 1963/169

b) Aynı maddenin 206. maddeye atıfta bulunan hükmünün Anayasaya aykırı olmadığına ve bu hükme ilişkin davanın reddine oybirliği ile;

26.6.1963 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili	Üye
Sünuhi ARSAN	Tevfik GERÇEKER	Osman YETEN
Üye	Üye	Üye
İsmail Hakkı ÜLKMEN	Lûtfi AKADLI	Şemsettin AKÇOĞLU
Üye	Üye	Üye
İhsan KEÇECİOĞLU	Salim BAŞOL	Celâlettin KURALMEN
Üye	Üye	Üye
Hakkı KETENOĞLU	Ekrem KORKUT	Ahmet AKAR
Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lûtfi ÖMERBAŞ	Ekrem TÜZEMEN

Şerhi eklidir.

-MUHALEFET ŞERHİ-

Esas Sayısı : 1963/62
Karar Sayısı : 1963/169

1631 Sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanununun 211. maddesinin (206. Maddede yazılı evsafı haiz olmıyanlar dahi müdafı tayin olunabilir.) Şeklindeki son fıkrası hükmünün Anayasaya aykırı olmadığı, diğer bir dâva dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin 26.6.1963 günlü ve 1963/143-1963/167 sayılı kararı ile kabul edilmiş olduğundan mezkur maddenin tümünün Anayasaya aykırılığından bahisle açılmış olan bu dâva sebebiyle bahse konu son fıkra hükmünün Anayasa karşısındaki durumunun yeniden incelenerek esas hakkında yeni bir karar verilmesine mahal bulunmamakta, sadece durum izah olunarak (Yeni bir karar verilmesine yer olmadığına) karar verilmesi gerekmektedir.

Halbuki Mahkememiz bu kararı ile dâvanın, hakkında evvelce karar verilmiş olan söz konusu fıkra ile ilgili kısmını esas bakımından inceleyerek yeniden karar vermiş bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin, 30 Nisan 1963 günlü ve 11394 sayılı resmi gazetede yayınlanmış bulunan 26.12.1962 günlü ve 1962/223-1962/122 sayılı, takip edilen usul bakımından benzeri olan, kararına ait muhalefet şerhinde açıkladığı sebeplere binaen bu kararda uygulanan usule muhalifim.

Üye

Muhittin
GÜRÜN